

సర్ సయ్యద్ రాజ్ మస్తా

కంపనీ క్రిష్ణాచండ్లి లిమిటెడ్

ప్రాదరాబాద్, సార్ఫమవారం
19 అక్టోబర్, 2020

మత్తీ ధ్వనిస్తుంది

ప్రాచార వాయిదలు... ప్రాచార వాతకంద
 మావం పోయింది... భావం మిగిలింది
 నేపం పోయింది... దేశ్యం
 ధృవమయ్యింది
 రఫి పోయింది... సభ్యత
 నెలుగయ్యింది
 మఃఖం దుస్తరమైంది... త్రుక్కు సుద్రుఢ
 మవుతుంది
 నేన్యం పోతుంది... ధ్వయం
 స్వజమవుతుంది
 న్యేతం అద్యేతమయింది... దేవదత్తం
 మల్లీ ధ్వనిస్తుంది

98498 06281

దివోవ్రతి కవితల పోటీ

అంద్ హస్యపు హరివిల్లు మాసపత్రిక
సంయుక్త ఆధ్యర్థంలో నిర్వహిస్తున్న
చీపురు అప్పారావు సౌరక జాతీయ
స్థాయి దీపావళి కవితల పోటీ నిర్వహి
స్తున్నట్లు నిర్వాహకులు శాంతికృష్ణ,
విజయ గోలి తెలిపారు. స్వీయ వచన
కవితలు 25 పంక్తులు మించకుండా
రాయాలని, అనువాదాలు పంపవద్దని
పేర్కొన్నారు. ఒకరు ఒక కవిత మాత్రమే
పంపించాలని, కవిపేరు , చిరునామా,
ఫోన్ నెంబర్ హమీ పత్రంలో రాయాలని
వారు ఒక ప్రకటనలో తెలిపారు. విజేత
లకు ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ సగదు
బహుమతులు రూ.2,500 రూ.2,000
రూ.1,000 అందజేస్తామని, 10 కన్నె
లేపన్ బహుమతులు రూ.500 చొప్పున
ఇస్తామని వారు తెలిపారు. కవితలు
నవంబర్ 15వ తేదీలోగా మెయిల్:
tskavithalu@gmail.com ద్వారా
పంపాలని తెలిపారు. వివరాలకు
9502236670, 9704078022
సంప్రదించవచ్చని పేర్కొన్నారు.

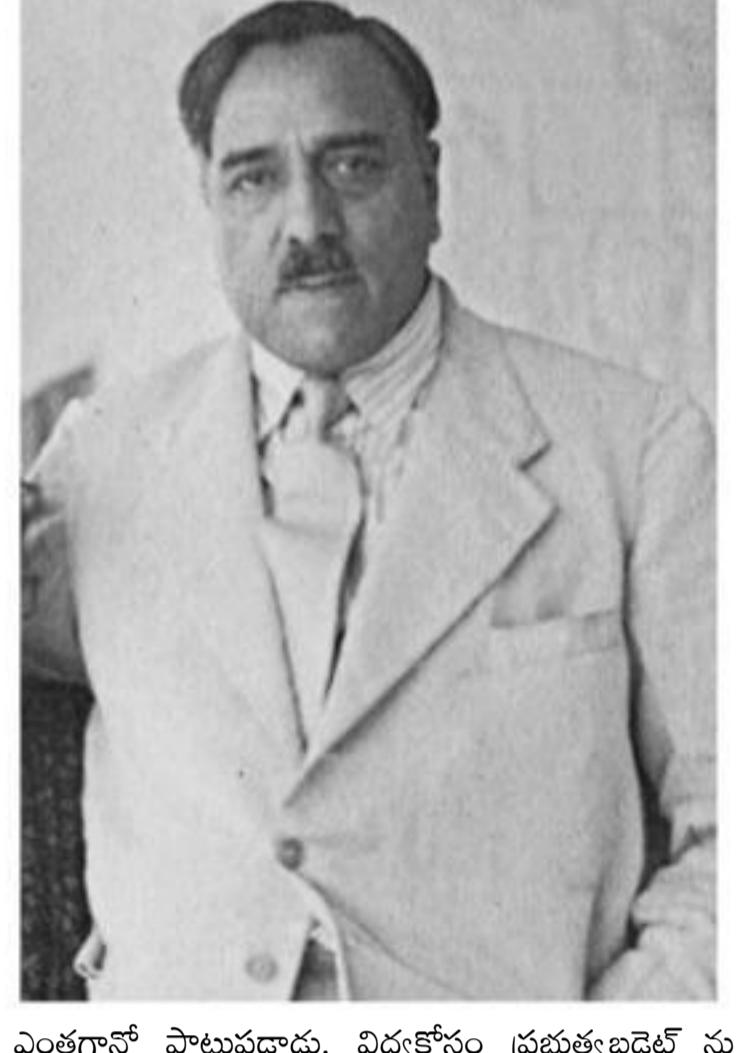
ఉన్నాన్నియావిశ్వవిద్యాలయానికి గుండకొయ అనదగింది ఆర్ట్స్ కళాశాల. ఆర్ట్స్ కళాశాల ప్రస్తుత ప్రధానాచార్యులు ఆచార్య డి. రవీందర్. సమర్థుడైన పాలనాధికారి. హాస్టల్ బకాయిలను వసూలు చేయడంలో, పరీక్షలు స్క్రమంగా నిర్వహిం చడంలో, విద్యాత్మక, పాలనాత్మక విషయాల్లో చురుగ్గా వ్యవహరిస్తూ అందరి ప్రశంసలను కొల్పగొట్టిన వ్యక్తి. ఆర్ట్స్ కళాశాలలో సెమినార్ హాల్ ఒకటి కొత్తగా ప్రారంభించారు. కీర్తిశేషులైన కవుల, వైన్ చాస్పులల్ పేర్లు పెట్టాలని రకరకాలుగా సూచించడం, ఒత్తిడి తేవడం మొదలు పెట్టారు. ప్రినిపాల్ డి. రవీందర్ ఎంతైనా రాజనీతిశాస్త్రం (పౌలిటికల్ సైన్స్) ఆచార్యులు, పాలనాసామర్ధ్యం ఉన్నవారు కనుక అందరి ఊహలు తలకిందులు చేసి సర్ సయ్యద్ రాస్ మసూద్ సెమినార్ హాల్ అని పేరు పెట్టి తానొవ్క, నోపీంచక, సమస్యను నేరుగా

పరిష్కరించారు. సర్ సయ్యద్ రాన్ మసూద్ (1889–1937) అత్యున్నతశైలి విద్యావేత్త. అరబీ, ఉర్దూ, ఫార్సి, ఇంగ్లీషు, ఫ్రెంచి, ఇటాలియన్ భాషల్లో పండితుడు. ఉన్నానియా విశ్వవిద్యాలయ వ్యవస్థాపక ప్రధానాచార్యులు. 1919 లో ఉన్నానియాలో తొలితరం అధ్యాపకులను నియమించడంలో, నియమించడంలో నిబంధనలను రూపకల్పన చేయడంలో క్రియాశీలంగా వ్యవహరించిన మేధావి. ఉన్నానియా విశ్వవిద్యాల యం (బయు) నూరేళ్ళ సంబరాలను జరుపుకొన్న తరుణంలో మొదటి ప్రిన్సిపల్ పేరుతో సెమినార్సోల్ ఏర్పాటు జీవితమంతమేకాక మూలాలను స్వరించుకొన్నట్లయింది కూడ. ఇందు కు కారణమైన ఆచార్య డి.రవీందర్ అభినందనీయులు. ఈ సందర్భంగా రాన్ మసూద్ జీవన వివరాలను తెలుసుకొందాం.

ఛిలీలోని ఉన్నతవిద్యావంతుల కుటుంబంలో రాన్ మసూద్ 1889 ఫిబ్రవరి 15 న జన్మించారు. వీరి పూర్తికులు మొగల్ సౌమ్యాజ్యంలో ఉన్నతాధికారులు. తాత సయ్యద్ అహ్మాద్ ఖాన్ (1817–1898) మహ్మదీయుల్లో విద్యా, వైజ్ఞానికాభివృద్ధికి, అంగ్రేషు, ఆధునికదృక్కుధాలవ్యాప్తికి ఎంతగానో పాటు పడ్డాడు. విద్యారంగంలో ఆయన చేసిన సేవకు సర్ బిరుదం పొందాడు. ప్రభుత్వాలందించే ఆర్థికసహకారంతో మాత్రమే కాక స్వతంత్రంగా విద్యాలయాలు విలసిల్లాలని అభిలాషించాడు. ఎన్నో పారశాలలు నెలకొల్పాడు. 1875 లో దక్కిణాసియాలోనే మొదటిదైన అలీగడ్ ముస్లిం విశ్వవిద్యాలయస్థాపకు నిగా చరిత్రలో నిలిచిపోయాడు. (1875 నుంచి 1919 దాక అది మహ్మదీయ అంగ్లో ఓరియంటల్ కాలేజి, పిదప 1920 నుంచి విశ్వవిద్యాలయం) తాను ఇంగ్లాండులో దర్శించిన ఆక్స్ ఫర్డ్, కేంబ్రిధ్ విద్యాసంస్థలస్థాయిలో ఇది ఎదగాలని కోరుకున్నాడు సయ్యద్ అహ్మాద్ ఖాన్. (ఇతని మీద ప్రత్యేకంగా మరోవ్యాసం రాయవచ్చ.) ఇక ఆయన కుమారుడు, రాన్ మసూద్ తండ్రి అయిన సయ్యద్ మహ్మద్ 1871 లో కేంబ్రిధ్ విశ్వవిద్యాలయంనుంచి డిగ్రీ తీసుకొన్న మొట్టమొదటి భారతీయ మహ్మదీయుడు. 32 ఏళ్ళకే అలహబాద్ హైకోర్ట్ (1882) న్యాయమూర్తి అయి ఎంతో పేరు గడించాడు. ఎన్నో అసాధారణతీర్పులు వెలువరించి న్యాయశాస్త్రకో విదునిగా మనుసలందుకొన్నాడు. సర్ సయ్యద్ అహ్మాద్ ఖాన్ తనకు ఆత్మియుడైన రాన్ అనే క్రైస్తవమిత్రుని పేరు కలిసి వచ్చేలా, మనుమనికి రాన్ మసూద్ అని పేరు పెట్టినట్లు చెప్పుకొన్నాడు. రాజు జైకిషన్ అనే సంపన్ముదు మసూద్ పుట్టిన పుడు 500 రు.లు బహుకరించగా, తాతగారు దాన్ని అలీగడ్ విద్యాసంస్థకు విరాళంగా ఇచ్చాడు.

ఆప్రద డాక్టర్ గిరాత్మక్ దూరంగా డపడయర మూలాన, తాత మనుమని విద్యాభ్యాసం పట్ల ఎనలేని శ్రద్ధ వహించాడు. పసి వయస్సులోనే మసూద్ కు ఓ ప్రత్యేకమైన గదిని ఏర్పరచి హాఫీజ్ బకోహి అనే విద్యాంసుని చేత ఉర్రూ ఆరబిక్ భాషలను క్షుణ్ణంగా బోధింపవేశాడు. రాస్ మసూద్ కు తొమ్మిదవవ ఏట (1898) తాత, పదమూడవ ఏట (1902) తండ్రి చనిపోయారు. కుటుంబసన్నిపొతుడు, అలీగడ్ విద్యాసంస్థల ప్రధానాచార్యులు సర్ థియోడర్ మారిసన్ అనే అంగ్లేయుడు తన పిల్లల్లో ఒకనిగా రాస్ మసూద్ ను ఆదరించి చదివించాడు. కానీ ఆయన కూడా అచిరకాలంలోనే స్వదేశం వెళ్లిపోక తప్ప లేదు. మసూద్ 1905లో మెట్రిక్యులేషన్ ఉత్తర్వుడయి, ప్రభుత్వ ఉపకారవేతనంపై ఉన్నతవిద్యాభ్యాసం కోసం ఇంగ్లాండ్ వెళ్చాడు. థియోడర్ మారిసన్ అక్కడే ఉండడంతో తిరిగి ఆయన అండదండలు లభించాయి. ఘనత వహించిన ఆక్సిఫర్డ్ విశ్వవిద్యాలయంలో చదివే అవకాశం కలిగింది. తండ్రి కేంబ్రిడ్జ్ విద్యార్థి అయితే కొడుకు ఆక్సిఫర్డ్ విద్యార్థి. తండ్రి కీర్తి నిలబెట్టిన తనయుడయ్యాడు. టెన్సీసు, బాక్సింగ్ పోటీ లకు జట్టునాయకునిగా, చదువుల్లో మేటిగా కళాశాలకు పేరు తెచ్చాడు. ప్రతిష్టాత్మకమైన హాయ్యర్ ఇంగ్లీషు సౌస్కృతీలో సభ్యత్వం పొందాడు. ఆక్సిఫర్డ్ నుండి 1910లో బీయ్స్ (ఆనర్స్), మరో రెండేక్షన్ బార్ ఎట్ లా పూర్తిచేసుకొని విజయ వంతంగా భారతదేశానికి తిరిగి వచ్చాడు.

యాడు. ఆయనకు విద్యారంగం మీదే ఆసక్తి మెందు. 1913 లో ఇండియన్ ఎడ్యుకేషనల్ సర్క్సైస్‌లో చేరి, పాట్టూలోని ప్రభు త్వ ఉన్నత పారశాలకు ప్రధానాసోపాధ్యాయుడయ్యాడు. 1916 లో బరిస్సాలోని కట్ట లో ఉన్న రావెన్ పో కళాశాల చరిత్రవి భాగంలో సీనియర్ ఆచార్యుడయ్యాడు. మనుసాద్ ప్రతిభాపాట వాలు, కీర్తిప్రతిష్ఠలు బరిస్సా సరిహద్దులు దాటి హైదరాబాదు ప్రభువు మీర్ ఉన్నాన్ అలీఖాన్ (ఏడవ నిజాం), నిజాం ప్రధానమంత్రి సర్ అక్బర్ హైదర్ చెవుల్లో పడ్డాయి. నిజాం మనుసాద్ ను హైదరాబాదు వచ్చి విద్యాశాఖలో చేరమని ఆహ్వానించాడు. దాంతో రాన్ మనుసాద్ హైదరాబాదు విద్యాశాఖ సంచాల కులు (Director,Public Instructions)గా 1916–1928 దాక పనిచేశాడు. హైదరాబాదు రాజ్యంలో విద్యాభివృద్ధికోసం

ముందున్న దాని కన్నా ఎంతో ఎక్కువ పెంచేలా చేయగలిగాడు. 1254 నుంచి 4188 కి పారశాలల సంఖ్య; 93,289 మంది నుండి 2,87,821 దాక విద్యార్థుల సంఖ్యను వృధ్ఛిచే శాండు. ఇదేకాలంలో ఉర్దూ మాధ్యమంగా పైదరాబాదులో ఒక విశ్వవిద్యాలయం స్థాపించాలన్న ప్రతిపాదన బలంగా ముందుకు వచ్చింది. ఆరవనిజాం కాలంలోనే 1884 ప్రాంతాల్లో విశ్వవిద్యాలయాన్ని స్థాపించాలన్న అలోచనలు, చర్చలు వచ్చాయి. కానీ ఎందుకో ముందుకు సాగలేదు. నిజాం పుట్టినరోజు కానుకగా తనపేరు మీదుగా ఉన్నానియా విశ్వవిద్యాలయాన్ని ఏర్పాటు చేస్తూ 2641917న ఫర్మానా (ఆర్డర్) జారీ చేశాడు. అప్పటికే దేశంలో కలకత్తా, ముంబై, మదరాసు (1857), లాహౌరు (నేటి పాకిస్తాన్లో. 1882) అలహోబాదు (1887) బనారస్, మైసూరు (1916) లలో విశ్వవిద్యాలయాలు వచ్చాయి. 1917లోనే పాట్టాలో కూడా ఒకటి ఏర్పడింది. నిజాంప్రధాని సర్ అక్షర్ హైదర్ ఈ విశ్వవిద్యాలయాల పనితీరును అధ్యయనం చేయాలని సూచించాడు. ప్రముఖవిద్యావేత్త మౌల్�య్ అబ్బుల్ హక్ ఉర్దూమాధ్యమంలో విద్యార్థులకు కావలసిన పార్ట్యుగ్రంథాలను తయారుచేయించే బాధ్యత స్వీకరించాడు. ఇక్కడి విద్యార్థులో కీలకమైన అధికారి కావడంతో రాన్ మసూద్ కు ఉన్నానియావిశ్వవిద్యాలయం వివిధ విభాగాల తీరుతెన్నులు, బోధనబోధనేతర సిబ్బంది స్థాయిభేదాలు, జీతభత్యాలు, విద్యార్థి వసతులు, అధ్యయనస్థాయిభేదాలు మొదలైన సర్వ నియమనిబంధనల, ముసాయిదాల రూపకల్పన చేసిన ఘనత దక్కింది. విద్యార్థిగా ఆక్ష ఫర్ద్ లో చదివిన అనుభవం, అక్కడి విద్యావిధానంతో సన్నిహిత సంబంధం, ఉత్తరాదివాడు కావడం వల్ల అక్కడి విశ్వవిద్యాలయాలతో పరిచయం వసూద్ కు ఇందుకు బాగా తోడ్పడ్డాయనవచ్చు. ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే సర్ అక్షర్ హైదర్, మౌల్�య్ అబ్బుల్ హక్, రాన్ మసూద్ ల మేధాశిశువు (Brain Child) ఉన్నానియావిశ్వవిద్యాలయం. నిజాంప్రభువు పీరికి అందించిన ఆశీస్నులు, ఇచ్చిన స్వేచ్ఛ సరేసరి. కానీ రాన్ మసూద్ కు ఉర్దూమాధ్యమం పట్ల సదభిప్రాయము స్నట్లు తోచదు. నిజమే. ఉర్దూమాధ్యమం కాకుండా ఆంగ్లమాధ్యమంలో పెట్టిఉంటే తెలంగాణాలో వేగంగా ఆధునికత్వం వ్యాప్తి చెందేది. 1918 సెప్టెంబర్ 22న నిజాం మహరాజపోష కుని(Chief Pattern)గా, ప్రధాని అక్షర్ హైదర్ చాన్సలర్ గా విశ్వవిద్యాలయ కార్య నిర్దయ సంఘమైన కొన్సిల్ ఏర్పడింది. 1919 అగస్టు28న మౌలానా హబీబుర్ రహమాన్ తొలి వైస్ చాన్సలర్ గా, రాన్ మసూద్ ఆరట్స్ కళాశాల తొలి(తాత్కాలిక) ప్రెస్ ప్రోఫెసర్ గా ఉన్నానియావిశ్వవిద్యాలయం భోతి కంగా మొదలైంది. 1919లో ఇంటర్ మీడియెట్ తరగతులు మొదలయ్యాయి. విద్యార్థులు వచ్చేలోగా అధ్యాపకులను

నియమించుకొనే బాధ్యత ప్రిన్సిపల్ రాన్ మసూద్ పై పడింది. లండన్ లో చదివిన ఈ.ఈ. స్ట్రోట్, హస్పెన్ అలీఖాన్, సయ్యద్ అబ్దుల్ లతీఫ్ లు ఆంగ్లశాఖ ఆచార్యులుగా నియమితులయ్యారు. లండన్ లో B.Sc, A.R.C.S : , F.R.A.S డిగ్రీలు పొందిన మహ్మద్ అబ్దుర్ రహమాన్ ఖాన్ భౌతికశాస్త్రశాఖలో ఆచార్యులయ్యారు. అబ్దుల్ సత్తార్ సిద్దిఫీ తరువాత ఏరు 1924లో ప్రిన్సిపాలయ్యారు. ఇదేశాఖలో కలకత్తాలో B.Sc, చేసిన వాహిదుర్ రహమాన్ కూడా ఆచార్యులయ్యారు. రసాయనశాస్త్రశాఖ ఆచార్యులైన ముజఫరుద్దీన్ ఖురేపి పంజాబ్ లో M.Sc , బెర్లిన్ లో Ph.d కాగా తత్వశాస్త్రశాఖకు చెందిన ఖాలీఫా అబ్దుల్ హకీం M.A., L.L.B, Ph.d (Heidelberg) ; చరిత్రశాఖ ఆచార్యులైన హరూన్ ఖాన్ పేరూణి, మిజా అలీయార్ ఖాన్, గట్టితుశాస్త్రశాఖకు చెందిన

భాజీ పున్సేన్ లండన్ లో చదివి వచ్చినవారే. కన్నడశాఖలో అసిషైంట్ ప్రొఫెసర్గా వచ్చిన శ్రీకంరయ్య 1921లోనే చనిపోయాడు. అంగ్రేష్ లో మొదటి ఆచార్యులైన ఎన్. జి.వెలింకర్ 1926లో రిటైర్యాడు. ఫార్సీ, అరబిక్, ఉర్దూ, కన్నడ, మరాతీ అధ్యాపకులు నియమింపబడ్డారు. సంస్కృతంలో పండిత హరిహరశాస్త్రి, తెలుగులో రాయప్రోలు నుబ్బారావు సహయ ఆచార్యులయ్యారు. రాయప్రోలు వారు డిగ్రీలు లేకుండా సాహిత్యపరమైన కీర్తితో వచ్చారు. మదరాసులో జరిగిన ఒక పెద్దసభలో రవీంద్రనాథరాగురు తెలుగువారికి ఒక మహాకవి ఉన్నాడని రాయప్రోలువారిని చూపుతూ ప్రశంసించాడు. ఒయు ఏర్పాటును బలంగా సమర్థించిన రవీంద్రుడు స్వయంగా రాయప్రోలును సూచించాడని చాలామంది విశ్వాసం. రాయప్రోలు దీన్ని ఖండించాడు. రాయప్రోలు వారు పేరుకు తెలుగు లెక్కరే అయినా చాలా కాలం గ్రంథాలయప్యవహరాలే చూశాడు. విద్యార్థులు లేకపోవడమే ఇందుకు కారణం. రాయప్రోలు 11.10.1919న ఉద్యోగంలో చేరాడు. కనుక మిగితావారు కూడ ఇంచుమించు ఆ నెలలోనే చేరి ఉంటారు. హైదరాబాదు విద్యారంగానికి మసూద్ చేసిన అపూర్వసేవకు ముగ్గుడై నవాబ్ మసూద్ జంగ్ బహదూర్ అన్న బిరుదంతో సత్కరించాడు. తానే నియమించిన అబ్బుల్ సత్తార్ సిద్ధిభిన్ని శాశ్వతప్రిన్సిపల్ గా చేసి మసూద్ తిరిగి విద్యాశాఖలో తన ఇతర బాధ్యతలమీద దృష్టి పెట్టాడు. రాస్ మసూద్ జపాన్ లో విద్యావిధానాలపట్ల వారి దృష్టికోణాన్ని అధ్యయనం చేయడానికి జపాన్ వెళ్ళాడు. అక్కడి ప్రభుత్వం విద్యాప్యవస్థపట్ల చూపే శ్రద్ధాసక్తులను, చిత్తశుద్ధిని ప్రశంసిస్తూ ఒక పుస్తకం రాశాడు. హైదరాబాదులో విపరీతమైన పని వత్తింది, అధికశ్రమతో మసూద్ అనారోగ్యానికి గురయ్యాడు. దాంతో 1928లో ఉద్యోగానికి రాజీనామా చేసి చికిత్స నిమిత్తం జర్మనీ వెళ్ళాడు. అక్కడ కూడా విద్యారంగం ఎదుర్కొంటున్న సమస్యలను, వాటి పరిష్కారాలగురించి ఆలోచించడం, చర్చించడం మానలేదు. ఇంతలో 1929 ఫిబ్రవరి19న అలీగడ్ విశ్వనిద్యాలయం కార్యనిర్వాహకసంఘం రాస్ మసూద్ ను వైన్ చాన్వెలర్ గా ఎన్నుకొంది. ఆ కాలంలో కార్యనిర్వాహకసంఘం (Executive Council) సభ్యులు విశ్వవిద్యాలయం ఉపాధ్యక్షుని ఓటింగ్ ద్వారా ఎన్నుకొనేవారు. పోటీకి అత్యున్నతమైన విద్యార్థులు, అపోరమైన అనుభవం ఉన్నవారినే పోటీకి నిలిపేవారు. కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి, సర్కేపల్లి రాధాకృష్ణ అంధ్రవిశ్వవిద్యాలయానికి అలా ఎన్నికెన ఉపాధ్యక్షులు. తరువాతివారు నియమిత్తులైన ఉపాధ్యక్షులు. రాస్ మసూద్ కు ఈ వర్తమానం చేరింది. సంతోషం వేసింది. ఈ సంగతి తెలిసి నిజాం కూడా మళ్ళీ తన దగ్గర పని చేయడానికి ఆహ్వానించాడు. తన తాతగారి కలలపంట, పెంచిన పూదోట, తాను పసివయస్సులో ఆనందంతో కేరింతలు కౌడుతూ ఉగిన ఉయల అలీగడ్ విశ్వవిద్యాలయం (అప్పటికది మహ్మదీయ అంగ్లో ఓరియంటల్ కాలేజి మాత్రమే. విశ్వవిద్యాలయంగా మారలేదు.). ఆ పేగుబంధం కొద్ది రాస్ మసూద్ 1929 అక్టోబర్ 20న అలీగడ్ విశ్వవిద్యాలయం ఉపాధ్యక్షులుగా పదవీ బాధ్యతలు స్వీకరించాడు. 1920లో ఏర్పడ్డ అలీగడ్ విశ్వవిద్యాలయం ఇంకా బాలారిష్టాలనుండి బయటపడలేదు. ఆర్థిక వనరులలేమితో, దిశానిర్దేశం చేయగలిగిన నాయకత్వంలే మితో, అంతర్గతకుమ్ములాటలతో కునారిల్లుతుందనీ, ఈదుర్దు శనుండి బయటపడవేయగలిగిన నాయకుని అవసరం ఎంతో ఉందనీ రహ్మాతుల్లాకమిటీ స్పష్టంగా చెప్పింది. ఈ పరిస్థితుల్లో రాస్ మసూద్ చేతుల్లోకి అలీగడ్ విశ్వవిద్యాలయం వచ్చింది. అంతవరకు మన విశ్వవిద్యాలయాల ఉపాధ్యక్షులంతా హైకోర్టు న్యాయమూర్తులే. కలకత్తావిశ్వవిద్యాలయ ఉపాధ్యక్షులైన అశుతోష్ ముఖ్యీ ఒక్కరు మాత్రం న్యాయమూర్తి, గణితంలో మేధావి. విద్యావేత్త అయిన మొదటి ఉపాధ్యక్షులన్న భ్యాతి రాస్ మసూద్కు దక్కింది. రాస్ మసూద్ విశ్వవిద్యాలయ అభివృద్ధికోసం యావచ్చక్కినీ వినియోగించి పాటుపడ్డాడు. తాను చదివింది ఆంగ్రేష్ సాహిత్యమే అయినా వైజ్ఞానికశాస్త్రసాంకేతిక రంగాల శాఖలవృద్ధికి ప్రోధాన్యమిచ్చాడు. ఇందుకు ప్రభుత్వం నుండి 15లక్షలు, నిజాంప్రభువు తనకున్నపొత పరిచయంతో నిజాంప్రభువునుండి 10లక్షలు విరాళం పొందగలిగాడు. జునాగడ్, భూపాల్, భావల్ పూర్ సంస్థానాధీశుల

సమకారాన్ని పొందాడు. దాంతో విశాలమైన ప్రాంగణాలను, అనువైన ప్రయోగశాలలను నిర్మించి సమర్థులైన అధ్యాపక బృందాన్ని ఏర్పాటు చేశాడు. ఆయన నియమించిన అధ్యాపకులపేట్లు గమనిస్తే ఆశ్చర్యం వేస్తుంది. భౌతికశాస్త్రంలో శామ్యావెల్ ను తీసికొన్నాడు. ఆయనను ప్రభ్యాతి గడించిన ఐన్ స్టేయన్, సి.వి. రామన్ లు రికమెండ్ చేశారు. రసాయనశాస్త్రాలో రాధాకృష్ణ అసూంది, హంటర్, ఆర్.డి. దేశాయి, సలాముజ్జీమాన్ సిద్ధిభిలు కొలువుదీరేలా చేశాడు. ఆసియాఖండంలోనే తొలిసారిగా భూగోళశాస్త్రశాఖను స్థాపించి దానికి ఇబాదుర్ రహమాన్ ను అధ్యక్షునిచేసి ఎం.ఎ తరగతులను ప్రారంభింపచేశాడు.డి.డి.కోశాంబిని గణితశాస్త్రశాఖలోకి తీసుకొన్నాడు. వీరంతా ఆయా రంగాల్లో ప్రముఖులని ప్రత్యేకించి చెప్పాల్సిన పని లేదు. అధ్యాపకులు విదేశాలకు వెళ్ళి పిహాచ్.డి చేసేలా ప్రోత్సహించాడు. కేవలం అధ్యాపకులకే పరిమితమైన పిహాచ్.డిప్రోగ్రాంను ప్రప్రథమంగా విద్యార్థులకు కూడా విస్తరింపచేసిన ఘనత రాన్ మసూద్ కు దక్కుతుంది. ఫలితంగా బ్రిటిష్ విద్యాసంప్రదాయాలకు ధీటుగా నిలచి అలీగ్డ విశ్వవిద్యాలయం నుంచి తొలిసారిగా రసాయనశాస్త్రంలోఒమర్ ఫరూఛి, రఘు మస్సేన్లు డాక్టరేట్ పట్టాలు పొంది తరువాతివారికి స్మారిగా నిలిచారు.

అధ్యాపకశిక్షణకళాశాలను, వ్యాయామశాలలను, విద్యార్థివసతిగృహాలను, క్రీడాప్రాంగణాలను నిర్మింపచేసి విద్యాభివృద్ధికి, ఆరోగ్యభివృద్ధికి సమప్రాధాన్యమిచ్చాడు. సమకాలీన రాజకీయనాయకులచేత వర్తమాన అంశాలమీద, శాస్త్ర, సాహిత్యవేత్తలతో వివిధ అంశాలమీదప్రసంగాలిప్పించాడు. 1937 లో జవహర్ లాల్ నెహ్రూను రాన్ మసూద్ అలీగ్డ కు ఆహ్వానించాడు. నెహ్రూజీ జాతీయోద్యమలక్ష్మీలగూర్చి ఎంతో ఉత్సేజభరితంగా మాట్లాడాడు. రాన్ మసూద్ ఆఫ్సినిస్టాన్ రాజు నాదిర్ షా ఆహ్వానం మేరకు ఆదేశంలో పర్యటించి అక్కడి విద్యావ్యవస్థ అభివృద్ధికి ఎన్నో విలువైన సూచనలు చేశాడు. అందుకు ప్రతిఫలంగా నాదిర్ షా అలీగ్డ విద్యార్థులవిద్యాభివృద్ధి నిమిత్తం నెలకు రూ.300 ఉపకారవేతనాన్ని మంజూరుచేశాడు. రాన్ మసూద్ విద్యారంగంలో చేస్తున్న సేవలకు మెచ్చి 1933లో బ్రిటిష్ ప్రభుత్వం సర్ బిరుదంతో సత్కరించింది. విశ్వవిద్యాలయం డిలిట్ పురస్కారంతో గౌరవించింది. తన తాతగారు నెలకొల్పిన సంస్థ అన్న మమకారం కొద్దీ, ఆరోగ్యాన్ని పణంగాపెట్టి అహోరాత్రాలు శ్రమపడి ఒక ఉన్నతస్థానంలో నిలిపాడు. క్రమేపి స్వార్థపరులు, సంకుచితపరులు, అనర్థులైన అధ్యాపకులు రాన్ మసూద్ విశ్వవిద్యాలయాన్ని విడిచిపెట్టే పరిస్థితి కల్పించారు. హమారా మహాబూబ్ వైన్ చాన్స్ లర్ అని విద్యార్థులచేత ప్రేమాభిమానాలతో పిలువబడిన రాన్ మసూద్ 1934 అక్సోబర్ లో రాజీనామా చేశాడు. భూపాల్ రాజు, చిరకాలమిత్రుడైన సర్ నవాబ్ హమీదుల్లా భాన్ ఆహ్వానంతో రాన్ మసూద్ అక్కడ విద్యాశాఖమంత్రిగా వ్యవహరించాడు. రెండేళ్ళ గడిచాయో, లేదో అనారోగ్యం విషమించింది. తీవ్రమైన గుండపోటుతో 1937 జులై 30 న 48వ ఏట అకాలమరణం చెందాడు. ఆయన పార్టీవదేహాన్ని భూపాల్ నుండి అలీగ్డ తెచ్చి తాత సర్ సయ్యద్ అహ్మాద్ భాన్ సమాధికి ఎడమవైపున సమాధి చేశారు. రాన్ మసూద్ కు ఒక కూతురు నదీరాబేగం, అస్వర్ మసూద్, అక్కర్ మసూద్ అనే ఇద్దరు కుమారులున్నారు. అంజుమన్ తరిభి ఉర్రూ అయన జీవితచరిత్రను 2011లో ప్రచురించింది. మహాకవి ఇఖ్వాల్, మోలానా అబుల్ కలాం అజాద్, పండిట్ జవహర్ లాల్ నెహ్రూ, సర్దార్ ఫణిక్రూర్, కేంబిడ్జ్ విశ్వవిద్యాలయం ఆచార్యులు ఎవ్వ. క్రమణోవ్, లండన్ కు చెందిన థియోడర్ మారిసన్ (తాత, తండ్రి చిన్నప్పుడే చనిపోతే రాన్ మసూద్ కు ఇండియాలో, లండన్ లోబాసటగా నిలిచిన వ్యక్తి) మొదలైనవారెందరో రాన్ మసూద్ కులమతాలకు, ఛాందసాలకు అతీతంగా ఎదిగి భారతదేశంలో విద్యాభివృద్ధులకోసం నిరంతరం పాటుపడిన ఉత్తమ దేశభక్తుడని పేర్కొంటూ శర్దాంజలి ఘటించారు. బహుముఖప్రజ్ఞాశాలియైన రాన్ మసూద్ గురించి కొంత సమాచారాన్ని అందించిన అలీగ్డ విశ్వవిద్యాలయం తెలుగు శాఖపూర్వాచార్యులు, ఆత్మియ మిత్రులు పేక్ మస్తాన్ గారికి, ప్రస్తుత తెలుగు శాఖాధ్యక్షులు డా. పతాన్ భాసీంభాన్ లకు ధన్యవాదాలు. 1969లో అలీగ్డ విశ్వవిద్యాలయంలో ఒకదానికి రాన్ మసూద్ హాల్ మని పేరు పెట్టారు. మళ్ళీ ఇన్నాళ్ళకు ఉస్సానియావిశ్వవిద్యాలయంలో సయ్యద్ రాన్ మసూద్ సెమినార్ హాల్ ఏర్పాటు చేసి, ఒక ఉత్తమ దార్శనికుడైన విద్యావేత్తను తలు చుకొనేలా చేసిన ఆరట్ కాలేజి ప్రిన్సిపల్ ఆచార్య డి. రహిందర్ ప్రశంసనీయులు.

ఒయు ఆట్టు కాలేజిలో సర్ సయ్యద్ రాన్ మసూద్ సెమినార్ హాల్ ప్రారంభోత్సవ సందర్భంగా..

ప్రో.॥ వెలుదండ నిత్యానందరావు 94416 66881

కంవ్యకున్నమాలు తింగళ్ళు, గునుగులు

తంగేడు చెట్టుకు పెట్టిన తుమ్మెదల తేనెతుట్టి వంటివాడు గృహస్థుడు అని ఎందుకు ఈ పోలికను తీసుకున్నారు పెద్దని అంటే.... దారి వెంటపోతుంటే అందుబాటులో ఉంటూ, అందుకునేటట్లు, తెంపుకునేటట్లు ఉంటుంది తంగేడు, అని! ‘తంగేడుచెట్టు’ అని అని అంటాముగానీ అది వృక్షంలాగా ఎదగదు. గుల్మం (పొద)వలె ఉంటుంది. ఎత్తు చిన్నగా ఉండడంవలన చేతికి అందుతుంది. తంగేడు చెట్టుపై పెట్టిన తేనెతుట్టే ఎట్లాగైతే చెయ్యతో అందుకోగలమో అట్టే గృహమేధి (గృహమేధి = గృహస్థుడు) అంటాడు. తేనె వంటి పదార్థంతో తియ్యందనాన్ని ఆఫోరాన్ని స్వీ (సే) కరింపగలం, ఆకలిని తీర్చుకోగలం, బలం పెంచుకోగలం, సేద తీర్చుకోగలం. ఇన్ని ఉదారగుణాలు ఒక గృహస్థుడిలో ఉంటాయి అనే భావంతో తేనెపట్టుతో గృహస్థును పోల్చాడు పెద్దన. దిక్కులేనివారికి సహాయంగా, మా వంటి సిద్ధులకు ఔపచారికల సేవకునిగా ఉండే రక్కకుడు గృహస్థుడు అని చెప్పిస్తాడు పెద్దన. అంతే కాదు ఈ పద్యంలో పెద్దన గృహస్థుని గురించి చెప్పు తొడపై నున్న ధనవు పెట్టే మొదలైన వన్నువు వంటివాడనీ అంటాడు. అంటే సర్వదా సుసాధ్యంలో, అందుబాటులో ఉండేటువంటి సహాయకారుడు అనే భావము. అంటే పెద్దలను గౌరవిస్తే, పూజిస్తే, కోరికలు తీరుతాయనీ, అందుకే ఆ సేవలకూ, సకల ఉపచారాలనూ చేయడానికి ఇల్లు, ఇల్లాలు, తల్లిదండ్రులు, పిల్లలు వంటి కీర్తికిరిటపు మణులు ఉండాలన్న ఉద్దేశాన్ని చెప్పారిక్కడ అల్లసాని పెద్దనగారు. ఇదిగో ఇక్కడ మన ‘తంగేడును’ తలుచుకుని, పోల్చాడు.

గునుగు (గురుగు) పూలను వర్ణించిన శీకృష్ణదేవరాయల ‘ఆముక్తమాల్యద’ కావ్యంలోని పద్యాన్ని ఇక్కడ విశేషించుకుంటే మ॥ గురగున్ జెంచలి దుమ్మి లేదగిరి సాకుందింతిజీ పల్లవే

తృప్తమున్ గూడి పొరంటి నూనియలతో కట్టాలి కుట్టారికో గిరముల్ మెక్కి తమిక పసుల్ పొలమువోన్ క్రేపుల్మొయిన్ నాక, మే కెరువున్ గుంపటి మంచమెక్కిరి ప్రభు లై కాప్టి రెడ్డ జ్ఞాడిన్

టాడు రాయలు. వర్షాకాలం పనుల్లో యువకులైన రెడ్డు (వ్యవసాయదార్లు) ఎంతో తీరిక లేకుండా ఉన్నప్పుడు, ఆ కుటుంబంలో వయసుపెబడిన పెద్దవాళ్ళు విశ్రాంతి తీసుకునేప్పుడు ఎట్లా ఉంటారో చేప్పే సందర్భంలోని వర్ధనలో 'గునుగు' పుప్పు ప్రస్తావన వచ్చింది. పై పద్యంలో మొదటిపొదం మొదటి పదం 'గురుగు' అనే పదం 'గునుగు'కు రూపొంతరం. చెంచలి, తుమ్మికూర లేత తగిరస ఆకులకు (తింత్రిణి పల్లవ ములు = చింత చిగురులు (ఎత్తిఱాలు)) వంటివన్న కలిపి వండే వంటకాన్ని వర్ణించేటప్పుడు అన్ని మన పల్లెల్లో దొరికే పచ్చని ఆకుకూరలు కదా అని అనిపించకపోదు. రాయల వారు తమ కవిత్వంలో రెతు కుటుంబికులు కాయగూరలను ఎట్లా వండుకొని తిని పొలం పనులకు వెళ్తారో చెప్పాడు. గునుగు ఆకులలో చింత చిగురు కలిపి వేసి కూర వండు తారు. లేత గునుగు ఆకులు, ఇంకా పులుపు ఎక్కుని లేత పచ్చి చింతకాయను కలిపి వండుకొని తింటారు అంటారు రాయలు (పల్లవము = చిగురు) (ఓ గిరములు = భోజనాలు). మన బతుకమ్మ పాటల్లోని ఒక పాటను ఇక్కడ గుర్తుచేసుకుంటే "ఒకటో మాసము నెల తన గర్భిణి ఏమి కోరినాదే చెలియా? ఏమి కోరినాదే...? చెలియా..." అని ఒక పదుచు అడిగితే మరో నెచ్చెలి "ఒకటో మాసం నెల తన గర్భిణి ఓనగాయ లడిగే... చెలియా... ఓనగాయలడిగే....!" అని సమాధానమి స్తుంది. "రెండోమాసం నెల తన గర్భిణి ఏమి కోరినాదే చెలియా?... ఏమి కోరినాదే...? చెలియా" అని ప్రశ్నిస్తే, "రెండో మాసం నెల తన గర్భిణి రేగుబండలడిగే చెలియా..." రేగుబండ అడిగే చెలియా..." అని జవాబిస్తుంది. ఈ పాటలో తొమ్మిది నెలలు ఇట్లా తొమ్మిది తీర్చ కోరికల్లో తొమ్మిది తీర్చ పంచ్లు, తినబండారాలూ కోరుతుంది అని పాడుకుంటారు. ఈ పాటలన్నీ స్త్రీల అనుభవాల నుండి వచ్చినవే! పై పద్యం లోని వర్ధనలను గమనిస్తే ఆయా రకాల ఆకులతో వండిన వంటకాలు తిని, మేతకు తోలి, పశువుల్ని మేతకు తోలి వయ

స్తారు. ఆ వ్యవసాయదారులు ఆ స్పృష్టి “మెయిన్ (పెయిండ్) నాకుతూ దుడ్డెలు, దూడలు అనందించడం; మేక ఎరువును కుంపట్లలో వేసి పొగబెట్టుకొని విశ్రాంతి తీసుకోవడం (దోషాలను పొరదోలడానికి మేక ఎరువు పొగబెట్టుడు) యువకులంతా పొలాలకు వెళ్ళడం వంటి వద్దనలన్నీ ఉన్నాయి.

“పల్లే కన్నీరు పెదుతుందో కనిపించని కుటుల... మన పల్లేన (గోరేటి వెంకన్) అనే ఆనాటి ఆ పాట నొక్కసారి యాదిలోకి తెచ్చుకొని కన్నీరే పన్నీరుగా మారే శుభదినాలు వచ్చే ఈనాటి పరిస్థితులకు అన్యయించుకోవాలి. బాగా చదువుకున్నవాళ్ళు ఎక్కడెక్కడికో పోయి ఉద్దోగాలు చేసుకొని బతకపచ్చుకానీ, చదువు అంటని, చదువురాని వాళ్ళు గూడా ఉంటారు. వాళ్ళను గురించి మనం ఆలోచించాలె. ఒకసారి మన పాతకాలం బతుకుల్ని గుర్తు చేసుకోవాలె. వ్యవసాయమే జీవనాధారంగా గలవాళ్ళం మనం. ఆధునిక పద్ధతులను ఉన్నతికరించుకుంటూ, వంటలు పండిస్తూ జర్చనీ, అమెరికా ఆఫ్స్ట్ లియా వంటి విదేశాలలో చేస్తున్నట్లు మనమూ అభివృద్ధిని సాధించుకోవచ్చు. ఎంత శాస్త్రియత ఉన్నా ఎంత వైజ్ఞానికత మనను ఆవహించినా, కడుపుకు తినేది కంప్యూటర్లను గాదు, బుక్కెడు బువ్వనే! ఆనాడు ఆదిమానవుని నుండి ఇప్పుటివరకు తింటున్నది అన్నమేగాని, రాళ్ళు రఘులు కాపు, మిషన్లుగాదు! “లక్ష్మాధికారైన లవణమన్నమేకాని, మెరుగు బంగారంబు ఖ్రింగబోడు” అనే శేషపుశతకంలోని పద్మాన్ని అన్ని ఈ సందర్భంలో ఒకసారి తలుచుకుంటూ సాహిత్యం, చేసే మేలు ఏందీ అంటే ఇదే! అనుకోవాలి. పల్లెలు కన్నీరు పెట్టాడ్డు, పల్లెలు పచ్చడనంతో కళకళ లాడాలి. ప్రతి ఏడూ ప్రకృతి, ఆకాశం తమ విధులను (డ్యూటీలను) నిర్వహిస్తూనే ఉన్నాయి. ఒచ్చిన వాననీటిని ఒడిసి పట్టుకుంటే, ఇంకుడు గుంతలతో ఇంఢ్లలు, కట్టలుబోసి, పూడికలు తీసి చెర్రను అమృతమటువంటి నీరును నిల్వచేసుకుంటే బతుకమ్మలోని తంగెళ్ళు, గునుగులు నవ్వినట్టు మనం గూడా నవ్వుతం. “బ

గుర్తుకు చేసుకుందాం! ప్రకృతి సిద్ధమైన, సహజ సుందరమైన రంగురంగుల పూలతో పేర్చుకున్న బతుకమ్మలు మన అమ్మలు, మన ఆక్కలు, చెల్లెండ్ల చేతుల్లో ఉంటే ఎంత బాగుం టది! ఇంటామె కుంట చెరువు దిక్కుబోయి బతుకమ్మ ఆడి నాంక మొగోండ్లబోయి బతుకమ్మలను నీళ్ళక్క ఒదిలితే ఎంత సంతోషంగుంటది!!

అయితే ఈ ‘కరోన’ కాలంలో గుంపులు గుంపులుగా వెళ్ళకూడదు. కాబట్టి, మనమంతా రాణవజూల్తీవర్టు ఇష్టవ వ్జూల్తీ శ్రీఱ అనేది అలవర్పుకోని ఎవరి ఇళ్ళల్లో వాళ్ళం బతుకమ్మ పండుగను చేసుకుందాం. కాలమహిమ! తప్పదు ఇప్పుడు! పిల్లలకు సెలవులు ఉన్నాయి. కనీసం బతుకమ్మ పాటలను నేర్చుకుందా! ఇది సద్గ్యానియోగం చేసుకుందా! వెనకటి బతుకమ్మ పాటలకు కొత్త ట్యూన్స్ ఇళ్ళల్లోనే కట్టుకొని కూడా పాండుకోవచ్చు. ఇట్లా చేయడంవల్ల తెలుగుభాష పిల్లలకు దూరం కాకుండా చూడవచ్చు. ఆయా పాటల్లోని సాహిత్యమూ తెలిపిన వాళ్ళమౌతాం. అమ్మమ్మలు, నాయనమ్మలకు వచ్చిన పాటలన్నీ నోటు పుస్తకాల్లో రాసుకొని కాపాడటానికి ఈ ‘కరోనా’ సమయాన్ని పలుగు, పార పనులు జేసే, నాగళ్ళు సాగే పల్లెలుగావాలె మనకు, కవులు కళాకారులు తీరుతీరులుగా వర్ణించే కథలు గావాలె మనందరి జీవితాలు కావ్య కుసుమాలుగ తంగెళ్లు, గునుగులు పూయాలె!! అందుకే ఇప్పుడు మన రాష్ట్ర పుప్పుం ‘తంగేడు’ గురించి నేనంటాను “తలల తురుముకోకున్నా ‘తంగేడు’ తలమీది కెత్తుకునే పుప్పు, “తెల్లని పలువరస అసాంటి నవ్వుల ‘గునుగు’ పుప్పు” అని ఔనా!

డా॥ కొండపల్లి
నీహరిణి
98663 60082

